

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

УДК [[94:271.4-722.5]:330.34](477.83/.86)"189/193"

DOI: 10.33402/nd.2023-11-3-10

Оксана ПАСИЦЬКА

*доктор історичних наук, старший дослідник
старший науковий співробітник відділу новітньої історії
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2957-5935>
e-mail: pasitska@ukr.net*

УЧАСТЬ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ГАЛИЧИНИ НАПРИКІНЦІ ХІХ – У ПЕРШІЙ ТРЕТИНІ ХХ СТОЛІТТЯ¹

Досліджено роль Греко-Католицької Церкви в економічному розвитку Галичини наприкінці ХІХ – у першій третині ХХ ст. Проаналізовано участь греко-католицького духовенства у створенні та діяльності господарських товариств («Сільський господар»), кооперативів («Народна торгівля», «Достава», «Хлібсоюз», Ревізійний союз українських кооперативів), приватних підприємств («Фортуна нова»), фінансово-банкових установ («Дністер», «Карпатія», Земельний банк гіпотечний), професійних навчальних закладів (Приватний кооперативний ліцей у Львові, Українська господарська академія у Подєбрадах, Сільськогосподарські школи у Стрию, Милуванні) та соціальних організацій (товариство українських ремісників, промисловців і торговців «Зоря»). Зазначено, що священнослужителі здобували та популяризували економічні знання і навички, підтримували діяльність приватних економічних навчальних закладів, а сестри василіанки організували фахову школу при монастирі у Львові.

Встановлено, що ГКЦ у Галичині, володіючи значними земельними угіддями, за ініціативи митрополита А. Шептицького зуміла реалізувати чимало успішних господарських проєктів, залучити іноземних інвесторів в інтересах Церкви й українського народу. Констатовано, що митрополит Андрей закликав українців об'єднуватися у спілки, кооперативи, повчав ощадливості, економічної грамотності, підприємливості на зразок розвинених європейських держав.

Наголошено, що важливий внесок у господарський розвиток Галичини зробив генеральний адміністратор столових дібр ГКЦ, доктор агрономії, отець-митрат Тит Войнарівський, який написав чимало економічних праць, брав участь у парцеляції поміщицьких земель, ініціював створення парцеляційного товариства «Земля» тощо. Зауважено, що у процесах соціально-економічної модернізації галицького селянства було задіяно чимало інших священнослужителів, зокрема о. Степана Городецького, о. Теодора Цегельського, о. Лева Горалевича тощо.

Ключові слова: Греко-Католицька Церква, духовенство, священнослужителі, Галичина, економіка, господарський розвиток, Андрей Шептицький, Тит Войнарівський.

¹ Роботу виконано завдяки іменній стипендії Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук за 2021 р.

У першій третині ХХ ст. Галичина вирізнялася національною мозаїчністю, економічною та суспільно-політичною відокремленістю. Її економічна кон'юнктура формувалася під впливом світових, загальнодержавних та регіональних економічних тенденцій. Галичина характеризувалася не лише розвитком сільського господарства, а й нафтовою та деревообробною промисловістю, розширенням мережі кооперативів, приватних підприємств, фінансово-банківських установ тощо. Активним учасником соціально-економічних процесів тут була Греко-Католицька Церква (ГКЦ), задіяна в розвитку сільського господарства та промисловості.

Фрагментарно господарську активність греко-католицького духовенства висвітлено у наукових розвідках Степана Гелея (Гелей, 2008), Степана Злупка (Злупко, 1999), Ісидора Сохоцького (Сохацький, 1951), біографічних виданнях Андрея Шептицького, Тита Войнаровського тощо. Пропоноване дослідження ґрунтується на архівних документах Центрального державного історичного архіву України у Львові, Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, матеріалах Національного музею ім. Андрея Шептицького у Львові, творчій спадщині митрополита Шептицького. Такий важливий аспект в історії Церкви й Галичини, як участь духовенства у господарському розвитку регіону, потребує ґрунтовного дослідження. Важливо детально дослідити внесок ГКЦ у розвиток економічної освіти, приватного підприємництва, кооперації, створенні соціальних організацій та функціонуванні фінансово-банківських установ, залученні іноземних інвесторів.

Мета статті – комплексно висвітлити роль ГКЦ в економічному розвитку Галичини кінця ХІХ – у першій третині ХХ ст.

Греко-католицьке духовенство добре розуміло, що для піднесення економіки Галичини потрібні економічні знання і навички, тому звертало на це особливу увагу. Воно всіляко підтримувало діяльність українських фахових шкіл (ремісничих, промислових, торговельно-кооперативних, сільськогосподарських). Із 1928 р. у Львові функціювала єдина в Галичині професійна школа при монастирі – Фахова школа сестер василіанок, де навчали кравецтву, костюмології, основ моделювання та дизайну, а після закінчення випускниці могли продовжити навчання у промисловому ліцеї, пройти практику, скласти майстерський іспит та відкрити власне підприємство. Згодом навчальний заклад реорганізовано у кравецьку гімназію (ЦДІАЛУ-2, арк. 4; ЦДІАЛУ-1, арк. 7–29).

Митрополит Андрей Шептицький опікувався молоддю, яка навчалася в економічних навчальних закладах Галичини та за кордоном, а також проходила практику в ремісничо-промислових бурсах. Наприклад, 1929 р. він для Руської ремісничої і промислової бурси передав будинок із земельною ділянкою, який перебував у власності церкви Святого Юра (ЦДІАЛУ-6, арк. 3–4). За його підтримки функціювала Станиславівська ремісничо-промислова бурса. Своім коштом утримував сільськогосподарську школу у Стрию. Кир Андрей був ініціатором і фундатором Господарської школи в Милуванні, яка діяла до 1939 р. та займалася підготовкою спеціалістів сільського господарства (ЦДІАЛУ-4, арк. 45). Греко-католицьке духовенство розуміло значення кооперації у суспільно-господарському житті українців і необхідність підготовки кооператорів. У 1938 р. ГКЦ придбала нерухомість на вул. Снопківській та подарувала Ревізійному союзу українських кооперативів для потреб новоствореного Приватного коєдукаційного кооперативного ліцею (ЦДІАЛУ-8, арк. 8, 138).

Митрополит А. Шептицький підтримував діяльність Української господарської академії (УГА) у Подєбрадах. Він надавав стипендії та фінансову допомогу українським студентам УГА (ЦДІАЛУ-5, арк. 4–15), а також тим, які студіювали агрономні й економічні студії у Німеччині, Данії, Бельгії тощо (ЦДІАЛУ-3, арк. 14–25). Наближена особа митрополита – отець-прелат Т. Войнаровський був членом і жертводавцем Товариства прихильників УГА, яке стало джерелом фінансування УГА й Українського технічно-господарського інституту заочного навчання (ЦДАВОУ, арк. 116). Як доктор агрономії УГА, Т. Войнаровський також багато уваги приділяв економічному розвитку Галичини. До речі, він понад 30 років виношував ідею створення ремісничої школи й усвідомлював її актуальність. «Так школа більше актуальна, як коли. Днесь така школа становить про те, чи українцям в Галичині бути чи пропадати», – писав отець-прелат митрополитові, коли вирішувалося питання придбання нерухомості в Голоску біля Львова (НМЛ ВР-1, арк. 1). Тит Войнаровський мав намір придбати це приміщення для української ремісничої школи, яку називав «справою свого життя», однак ця нерухомість була передана на потреби редемптористів. В іншому листі до А. Шептицького він писав: «Відомі Ексцеленції мої забіги, від яких трийцять літ є сотворене української школи ремісничої, відомі і мотиви» (ЦДІАЛУ-4, арк. 21). Однак реміснича школа так і не була створена й залишилася нездійсненою мрією Т. Войнаровського.

Греко-католицьке духовенство брало активну участь у заснуванні та розвитку українських економічних установ і товариств: «Сільський господар», «Центросоюз», «Маслосоюз», «Достава», «Народна торгівля» тощо. Ідейним натхненником товариства «Просвіта», яке на початковому етапі діяльності займалося не лише культурно-освітньою, а й господарською діяльністю, був о. Степан Качала, який у книзі «Що нас губить, а що помочи може?» звернув увагу на потреби соціального захисту галичан, організацію позичкових кас, закликав до ощадності. Його книгу називають програмою діяльності «Просвіти» у сфері соціально-економічного захисту та розвитку населення.

Чимало священників працювало в товаристві «Сільський господар». Тит Войнаровський, піклуючись про селянство, багато праці вклав у діяльність товариства «Сільський господар» як його член, заступник і голова. Отець-митрат керував ним у 1919–1924 рр., у 1929 р. його знову обрали президентом і цю посаду він обіймав до 1936 р. Товариство «Сільський господар» було в Галичині зразковою сільськогосподарською організацією, діяльність якої ґрунтувалася на регіональних господарських традиціях українців та світовому досвіді. «Сільський господар» став виявом самоорганізації та господарської діяльності українського селянства, захисником його інтересів (Злупко, 1999, с. 65; До українських хліборобів, с. 3). Крім цього, Т. Войнаровський заснував парцеляційне товариство «Земля».

Чимало інших священнослужителів зуміло реалізувати економічні ідеї в різних галузях сільського господарства. Зокрема, о. Остапа Нижанківського називають «композитором» українського кооперативного молочарства. Творцем новітнього пасічництва в Галичині був о. Микола Михалевич – автор підручника з пасічництва «Пасіка». Визначним теоретиком і практиком пасічництва вважають о. Василя Пилипчука, який написав низку підручників та фахових статей для економічних часописів (Сохацький, 1951, с. 74).

Чимало священників пропагували ідеї розвитку української національної економіки у друкованих виданнях. Зокрема, отець-доктор Т. Войнаровський, який був

власником часопису «Нове слово», а згодом – «Українське слово», друкував фахові економічні розвідки на сторінках таких українських часописів, як-от: «Економіст», «Діло», «Галичанин», «Правничий вістник», «Громадський голос».

У першій третині ХХ ст. у Галичині розвивався кооперативний рух, який ґрунтувався на християнському світогляді, народних традиціях і реаліях життя. Митрополит Шептицький у пастирських посланнях неодноразово наголошував на необхідності розвитку українських кооперативів, оскільки вважав, що складовою рідної всенаціональної хати-Батьківщини є товариства, об'єднання, кооперативи, «утворені волею людей для оборони або розвою якихсь спільних дібр і потреб» (Шептицький, 1999, с. 5.). Він неодноразово наголошував на християнському значенні й ролі кооперації для народу: «Кооперація – то потіха народу, то потіха наша. На кооперації в переважній частині спирається добробут народу. Через кооперацію, через організацію, через скупчування наших сил, через порядок і єдність у продукції й торгівлі ми вдесятеро множимо наші економічні сили, наш добробут» (Шептицький, 1934, с. 2).

Андрей Шептицький організаційно й фінансово підтримував центральні галицькі кооперативи: «Маслосоюз», «Центросоюз», «Народна торгівля», «Достава», Союз промисловців Гуцульщини, зокрема в закупівлі продукції та збуті товару, придбанні нової техніки, отриманні позики тощо. Галицькі священники також виступали в ролі кооператорів. Митрополит став членом-засновником пекарського кооперативу «Хлібсоюз», який представляв у регіоні одну з найбільших галузей харчової промисловості – хлібопекарську. Він був задіяний у будівельному бізнесі Галичини, зокрема в діяльності Акційної спілки для будівельного промислу, яка раніше називалася «Фабрика Івана Левинського». Священники організували галицький кооператив «Священнича санаторія», який був членом Ревізійного союзу українських кооперативів. Кооператив прагнув «підносити заробіток і господарство членів веденням спільних підприємств, підносити культурний рівень своїх членів», «удержувати і вести санаторії, літні табори; вести кравецькі майстерні тощо» (ЦДІАЛУ-7, арк. 1–3, 26).

Активним учасником кооперації був отець-митрат Т. Войнаровський, який ініціював створення сільських крамниць, господарських організацій, був членом-засновником кооперативу Український господарський союз. Крім цього, належав до торговельно-промислової спілки «Достава». Отець Войнаровський разом із Євгеном Олесницьким, Богданом Дуткевичем та іншими діячами належав до Спілки збуту худоби. Також був активно задіяний у парцеляції поміщицьких земель. Розуміючи важливість заощадження для тогочасного суспільства, сприяв діяльності товариства «Ощадність», зокрема популяризації ідей та значення ощадності в житті українського народу й кожного осібно, святкуванні Міжнародного свята ощадності щороку 31 жовтня у Галичині (ЦДІАЛУ-10, арк. 27). Священнослужителі брали участь і у святкуванні Дня кооперації, посвяті прапора тощо.

Перед Першою світовою війною у Львові на зразок швейцарських та англійських кооперативів засновано споживчу спілку «Народна торгівля», натхненником створення якої, окрім Василя Нагірного, був о. Євген Дуткевич (Сохоцький, 1951, с. 74). Священнослужителі відіграли важливу роль у діяльності головного ідейного і контрольного органу західноукраїнської кооперації – Ревізійного союзу українських кооперативів. У цій установі працювали отці Антін Негребецький та Остап Нижанківський. Чимало священників було серед ревізорів, членів повітових союзів кооперативів. На формування гуманних засад галицького кооперативного руху також впливали

о. Степан Городецький (Рогатинщина), о. Теодор Цегельський (Теребовлянщина), о. Лев Горалевич (Стрийщина) тощо.

Греко-католицьке духовенство розуміло, що для добробуту українців та економічного розвитку Галичини важливим чинником було створення і розвиток українських фінансово-господарських установ. Священнослужителі виступили членами-засновниками страхового товариства «Дністер», а митрополит Шептицький став його почесним президентом й акціонером. У товаристві було застраховано чимало церковних споруд. Тит Войнаровський був представником страхового товариства «Карпатія», а почесним президентом став митрополит Андрей (ЦДІАЛУ-9, арк. 46). Представники духовенства були засновниками першого українського банку, створеного на засадах іпотеки – Земельного банку гіпотечного (ЗБГ), зокрема Андрей Шептицький, єпископи Костянтин Чехович і Григорій Хомишин, о. Тит Войнаровський та ін. Фінансову установу неофіційно називали «церковним» банком. ЗБГ мав світове визнання з оплачуваними цінними паперами у всіх європейських банках. Із нагоди його 25-річчя часопис українських підприємців зазначав: «Цілу чверть століття Земельний Банк Гіпотечний засилював кредитом не лише підставу й основу нашої нації – хліборобство, а також нашу кооперацію, нашу парцеляцію, наш промисл і торгівлю, наше ремесло, зокрема служив кредитом нашій духовній та світській інтелігенції» (Земельний Банк, с. 2).

Одночасно з кооперативним рухом розвивалося приватне підприємництво в Галичині. Ще 1899 р. А. Шептицький у пастирському листі закликав українців формувати міщанський стан, брати у свої руки торгівлю і промисел. Кир Андрей намагався подолати низку стереотипів, які були перешкодою для українців у підприємницькій діяльності. З метою відстоювання своїх прав та інтересів «підприємливі люди» об'єднувалися у соціально-економічні організації: товариство українських ремісників, промисловців і торговців «Зоря», Союз українських купців і промисловців, Товариство українських кооператорів при РСУК. Митрополит опікувався соціальними організаціями, допомагав матеріально, зокрема в купівлі нерухомості. Зважаючи на те, що українські підприємства в Галичині функціювали у складних умовах, греко-католицьке духовенство всіляко підтримувало приватний бізнес. Наприклад, Андрей та Климентій Шептицькі, Тит Войнаровський організаційно й матеріально допомагали бізнес-леді Климентині Авдиківич. Зокрема, вона довіряла Т. Войнаровському як фахівцеві у фінансово-організаційних питаннях митрополії та особисто митрополитові: «Прошу дарувати, що тими всіми справами обтяжуємо Всечеснішого Отця Пралата, однак робимо це тому, що відносимося з повним довірям до Їх Особи і знаємо, що Всечесніший Отець Пралат, маючи до діла з фінансовими ділами – і нашу справу найліпше зрозуміють та єї як слід міродатним чинником представлять. Робимо це також тому, що уважаємо Всечеснішого Отця Пралата за Особу, яка свого часу піддала гадку створення цьої промислової пляцівки та тішили б ся, слиб заінціоноване діло увінчалося гарним успіхом» (НМЛ ВР-2, арк. 2). Греко-католицьке духовенство співпрацювало з українськими підприємцями в різних галузях промисловості, зокрема з родиною Нагірних, Левинськими й ін. Для підтримки національного виробника замовляли необхідну продукцію на українських підприємствах, як приклад – «Керос», «Те-Ка», «Бібльос». Митрополит Андрей закликав українців, щоб любили своє, свого трималися та про своє дбали. Греко-католицьке духовенство позитивно ставилося до виставково-ярмаркових заходів, які проводилися під гаслом «Свій до свого по своє».

ГКЦ була також учасницею соціально-економічного розвитку Галичини, оскільки володіла значними земельними угіддями, де розвивалися нафтовий, деревообробний, рибний і туристичний бізнес. Щоб забезпечити ефективне господарство на митрополичих угіддях, А. Шептицький та Адміністрація столових дібр ГКЦ під керівництвом отця-митрата Т. Войнаровського проводили ефективну кадрову політику, співпрацювали з польським і єврейським бізнес-середовищами, залучали іноземних інвесторів у Галичину.

Отже, як бачимо, греко-католицьке духовенство, займаючи активну громадську позицію, виступало організатором культурного, політичного, економічного життя. Інститут ГКЦ впливав на господарський розвиток Галичини та піднесення економічної культури населення через поширення економічних знань і навичок, розвитку кооперації та приватного підприємництва, популяризації гасла «Свій до свого по своє». Митрополит Шептицький закликав українців до ощадності, добробуту, економічної грамотності, реалізував чимало успішних економічних проєктів із метою інтеграції українського суспільства в європейську систему.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Гелей, С. (2008). *Вплив Української греко-католицької церкви на становлення та розвиток кооперативного руху в Галичині*. <http://esweek.org.ua/ua/ekumenichnij-cotsialnij-tizhden/1-est/dopovidi/215-stepan-gelej>

До українських хліборобів. (1930, 11 липня). *Діло*, 3.

Земельний Банк Гіпотечний. З приводу 25-ліття його діяльності. (1935, 1 листопада). *Торговля і промисл*, 2.

Злупко, С. (1999). Тит Войнаровський. *Українські кооператори (історичні нариси)*. Львів, 1, 59–66.

НМЛ ВР-1: Національний музей імені Андрея Шептицького у Львові. Відділ рукописів (НМЛ ВР). Фонд Тита Войнаровського, од. зб. 3378.

НМЛ ВР-2: НМЛ ВР. Фонд Тита Войнаровського, од. зб. 3296.

Сохоцький, І., о. (1951). *Що дали греко-католицька Церква і духовенство українському народові*. Филадельфія: Америка.

ЦДІАЛУ-1: Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАЛ України, м. Львів), ф. 179, оп. 4а, спр. 1509.

ЦДІАЛУ-2: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 179, оп. 4а, спр. 1512.

ЦДІАЛУ-3: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 358, оп. 1, спр. 125.

ЦДІАЛУ-4: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 358, оп. 1, спр. 231.

ЦДІАЛУ-5: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 358, оп. 3, спр. 227.

ЦДІАЛУ-6: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 408, оп. 1, спр. 308.

ЦДІАЛУ-7: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 408, оп. 1, спр. 327.

ЦДІАЛУ-8: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 409, оп. 1, спр. 565.

ЦДІАЛУ-9: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 682, оп. 1, спр. 21.

ЦДІАЛУ-10: ЦДІАЛ України, м. Львів, ф. 682, оп. 1, спр. 30.

ЦДАВОУ: Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), ф. 358, оп. 1, спр. 6.

Шептицький, А. (1934, 10 червня). У подвійне Свято надії та будучих поколінь, і минулих поколінь та їх небесної слави. Слово на святі посвячення прапору української кооперації. *Мета*, 2.

Шептицький, А. (1999). *Як побудувати Рідну Хату?* Львів: Свічадо.

REFERENCES

Helei S. (2008). *Vplyv Ukrainiskoi hreko-katolytskoi tserkvy na stanovlennia ta rozvytok kooperatyvnoho rukhu v Halychyni*. <http://esweek.org.ua/ua/ekumenichnij-cotsialnij-tizhden/1-est/dopovidi/215-stepan-gelej> (in Ukrainian).

Do ukraïnskikh khliborobiv. (1930, Lypen 11). *Dilo*, 3 (in Ukrainian).

Zemelnyi Bank Hipotechnyi. Z pryvodu 25-littia yoho diialnosti. (1935, Lystopad 1). *Torhovlia i promysl*, 2 (in Ukrainian).

Zlupko, S. (1999). Tyt Voinarovskiyi. *Ukrainski kooperatory (istorychni narysy)*. Lviv, 1, 59–66 (in Ukrainian).

Natsionalnyi muzei imeni Andrejia Sheptytskoho u Lvovi. Viddil rukopysiv (NML VR). Fond Tyta Voinarovskoho, od. zb. 3378 (in Ukrainian).

NML VR. Fond Tyta Voinarovskoho, od. zb. 3296 (in Ukrainian).

Sokhotskyi, I., o. (1951). *Shcho daly hreko-katolytska Tserkva i dukhovenstvo ukrain-skomu narodovi. Fyladelfia: Ameryka* (in Ukrainian).

Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m. Lviv (TsDIAL Ukrainy, m. Lviv), f. 179, op. 4a, spr. 1509 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 179, op. 4a, spr. 1512 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 358, op. 1, spr. 125 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 358, op. 1, spr. 231 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 358, op. 3, spr. 227 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 408, op. 1, spr. 308 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 408, op. 1, spr. 327 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 409, op. 1, spr. 565 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 682, op. 1, spr. 21 (in Ukrainian).

TsDIAL Ukrainy, m. Lviv, f. 682, op. 1, spr. 30 (in Ukrainian).

Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady ta upravlinnia Ukrainy (TsDAVO Ukrainy), f. 358, op. 1, spr. 6 (in Ukrainian).

Sheptytskyi, A. (1934, Cherven 10). U podviine Sviato nadii ta budu chykh pokolin, i mynuvshykh pokolin ta yikh nebesnoi slavy. Slovo na sviati posviachennia praporu ukraïnskoi kooperatsii. *Meta*, 2 (in Ukrainian).

Sheptytskyi, A. (1999). *Yak pobuduvaty Ridnu Khatu?* Lviv (in Ukrainian).

Oksana PASITSKA

Doctor of Historical Sciences (Dr hab. in History), Senior Research Fellow

Senior Research Fellow at the Department of Contemporary History

I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of NAS of Ukraine

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2957-5935>

e-mail: pasitska@ukr.net

**PARTICIPATION OF THE GREEK CATHOLIC CHURCH
IN THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF GALICIA
AT THE END OF THE 19th – THE FIRST THIRD OF THE 20th CENTURIES**

The role of the Greek Catholic Church in the economic development of Galicia in the late 19th – the first third of the 20th centuries has been researched. The participation of the Greek Catholic clergy in the creation and operation of the workers associations («Silskyi Hospodar» («The Farmer»)), cooperatives («Narodna Torhivlia» («The People's Trade»)), «Dostava» («The Delivery»)), «Khlibosoiuz» («The Bread Union»)), the Auditing Union of the Ukrainian Cooperatives), private enterprises («Fortuna Nova»), financial and banking institutions («Dnister», «Carpathia», the Mortgage Land Bank), vocational schools (the Private Cooperative Lyceum in Lviv, the Ukrainian Husbandry Academy in Poděbrady, Agricultural Schools in Stryi and Myluvannia) and social organizations (the Society of the Ukrainian Artisans, Entrepreneurs and Traders «Zoria») has been analyzed. The clergy acquired and popularized economic knowledge and skills, supported the activities of private economic educational institutions; the Basilian Sisters organized a vocational school at the monastery in Lviv has been noted.

Due to Metropolitan Andrei Sheptytsky's initiative, the Greek Catholic Church in Galicia, possessing significant area of lands, managed to implement many successful economic projects and attract foreign investors in the interests of the Church and Ukrainian people has been established. Metropolitan Andrei Sheptytsky urged the Ukrainians to unite in unions, cooperatives, taught austerity, economic literacy and entrepreneurship so that Galicia could rely on the experience of the developed European countries has been noted.

An important contribution to the economic development of Galicia was made by the General Administrator of the GCC lands, Doctor of Agronomy, Reverend-Mitered Archpriest Tyt Voinarovskiy, who wrote many economic works, participated in the parcelling of lands, initiated the creation of the parcelling society «Zemlia» («The Earth») has been emphasized. Many other clergymen were involved in the processes of socio-economic modernization of the Galician peasantry, in particular Reverend Stepan Horodetsky, Reverend Teodor Tsehelsky, Reverend Lev Horalevych and many others has been noted.

Keywords: Greek Catholic Church, clergy, clergymen, Galicia, economy, economic development, Andrei Sheptytsky, Tyt Voinarovskiy.